

Tanmenetjavaslat

az **NT-11580** raktári számú **Matematika 5.** tankönyvhöz

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest

A tanmenetjavaslat 144 órára lebontva dolgozza fel a tananyagot. Amennyiben ennél több idő áll a rendelkezésünkre, minden alkalmat ragadjunk meg arra, hogy a tanulók matematikai kultúráját növeljük, szélesítsük látókörüket. Ebből a célból feldolgozhatjuk a munkafüzet nehezebb, több kreativitást igénylő feladatait¹, kereshetünk érdekes (a gyerekek figyelmét felkeltő szövegezésű) feladatokat, kipróbálhatunk matematikai és logikai játékokat (játék). Használjuk azokat az oktatóprogramokat (program), amelyek a tankönyv mellékleteként a Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó honlapján megtalálhatóak. A tanmenetjavaslatban szereplő I-XI. melléklet ennek a kézikönyvnek a végén található.

1. A természetes számok

Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz
1.	1.	A természetes számok kialakulása	számlálás			
2.	2.	A természetes számok helyiértékes írása	helyiértéktáblázat			
3.	3.	Számok írása, olvasása				nyelvtan
4.	4.	Számok és pénzek		pénzegységek	játékpénz	
5.	5.	Római számok	római számjelek	a római számok írása	gyufa, játék <i>program</i>	művészet-történet
6.	6.	A számegyenes	természetes számok nagyságviszonya	számegyenes, egység felvétele	vonalzó, színes ceruza	történelem
7.	7.	Gyakorlás				
8.	8.	Gyakorlás				
9.	9.	Összeadás	természetes számok összeadása		ismétlés, gyakorlás, <i>program</i>	
10.	10.	Kivonás	természetes számok kivonása		ismétlés, gyakorlás, <i>program</i>	
11.	11.	Gyakorlás				
12.	12.	Gyakorlás				
13.	13.	Szorzás fejből	szorzás kis természetes számokkal		ismétlés, gyakorlás, megfigyelte	

¹ A munkafüzetben található feladatsorok A) és B) változatban készültek. Az A) feladatsor feladatai kifejezetten a gyakorlást szolgálják, a B) feladatsor feladatai inkább igénylik a komplex gondolkodást. A feladatsorokat szinteztük, a nehézségi fokot a feladatszám melletti ikonok száma jelzi.

					tés	
14.	14.	Szorzás fejben	szorzás kis természetes számokkal		ismétlés, gyakorlás, <i>program</i>	
15.	15.	Műveletek tulajdonságai	a négy alpművelet megismert tulajdonságai	a négy alpművelet megismert tulajdonságai	ismétlés, gyakorlás, megfigyeltés	
Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz
16.	16.	Műveletek tulajdonságai	a négy alpművelet megismert tulajdonságai	a négy alpművelet megismert tulajdonságai	ismétlés, gyakorlás, megfigyelés	
17.	17.	Szorzás írásban	egyjegyű számok szorzása	a szorzás algoritmus		
18.	18.	Kerekítés, becslés	kerekítési szabályok	kerekítési szabályok	játék, <i>program</i>	
19.	19.	Kerekítés, becslés	kerekítési szabályok	kerekítési szabályok	játék, <i>program</i>	
20.	20.	Osztás 1.			megfigyeltés	
21.	21.	Osztás 2.	egyjegyűvel való osztás	az osztás algoritmus	<i>program</i>	
22.	22.	Zárójel, műveleti sorrend			megfigyeltés	
23.	23.	Zárójel, műveleti sorrend			megfigyeltés	
24.	24.	Maradékos osztás			az osztás algoritmusának gyakorlása, <i>program</i>	
25.	25.	Osztó, többszörös			a maradékos osztás alkalmazása	
26.	26.	Számrendszerek			a maradékos osztás alkalmazása, <i>program</i>	
27.	27.	Számrendszerek			a maradékos osztás	

					alkalmazása , <i>program</i>	
28.	28.	Dolgozatírás				
29.	29.	A dolgozat javítása				

2. Bevezetés a geometriába

Óras zám	Té má n bel ül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegysége k	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódá s más tantárgyakh oz
30.	1.	Bevezetés a geometriába				
31.	2.	Tárgyak csoportosítása				
32.	3.	Test, felület, vonal, pont		síkgörbék, térgörbék, félegyenesek, szakasz, félsík		technika
33.	4.	Testek építése és geometriai jellemzői			építőkockák, kartonpapír, szívószálak, zsinór, olló, gyufásdoboz, I-IV. mellékletek, <i>program</i>	
34.	5.	Testek szemléltetése			színes ceruza, I-IV. mellékletek, <i>program</i>	
35.	6.	Téglalap, négyzet	téglalap, négyzet	paralelogramma, trapéz, derékszög	egyenes vonalzó	
36.	7.	Gyakorlás				

3. A negatív számok

Óras zám	Té má n bel ül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegysége k	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódá s más tantárgyakh oz
37.	1.	Negatív számok	negatív számok felidézése		száme egyenes	

38.	2.	Abszolútérték		abszolútérték	számegyenes, <i>program</i>	
39.	3.	A nagy kivétel			számegyenes	történelem
40.	4.	Műveletek az egész számok körében. Összeadás 1.	az összeg változása		számegyenes, megfigyel- tetés, <i>program</i>	
41.	5.	Műveletek az egész számok körében. Összeadás 2	az összeg változása		számegyenes, megfigyel- tetés, <i>program</i>	
42.	6.	Műveletek az egész számok körében. Kivonás; Játék	a különbség változása		számegyenes, megfigyel- tetés, <i>program</i>	
43.	7.	Egész számok szorzása, osztása természetes számmal			számegyenes, megfigyel- tetés	
44.	8.	Egész számok szorzása, osztása természetes számmal			számegyenes, megfigyel- tetés	
45.	9.	Dolgozatírás				
46.	10.	Dolgozatjavítás				

4. Összefüggések, sorozatok

Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz
47.	1.	Helymeghatározás szerepe környezetünkben		számegyenes	<i>program</i>	természetismeret, földrajz
48.	2.	Helymeghatározás a matematikaórán. A számegyenes	egész számok, törtek nagyságviszonya	számegyenes, egység felvétele, intervallum	vonalzó, színes ceruza	
49.	3.	A derékszögű koordináta-rendszer	számegyenes	derékszögű koordináta-rendszer; x (abszcissza), y (ordináta) tengely; rendezett számpár	vonalzó, színes ceruza, négyzetrácsos lap, VIII., IX., XI. mellékletek	

50.	4.	Pontok ábrázolása, leolvasása	koordináta-rendszer	síknegyed; első, második jelzőszám	rajzolás koordináta-rendszerben; vonalzó, színes ceruza, <i>program</i>	természetismeret, földrajz
51.	5.	Az ábrázolás gyakorlása. Számegyenesek egyéb elrendezései	koordináta-rendszer	térben elhelyezett koordináta-rendszer, z tengely	rajzolás koordináta-rendszerben; vonalzó, színes ceruza, <i>program</i>	
52.	6.	Gyakorlás				
53.	7.	Összefüggések keresése, szabályjátékok			rajz, összefüggéskeresés	
54.	8.	Számsorozatok	egész számok nagyságviszonyai, műveletek a számokkal	számsor, számsorozat	összefüggéskeresés	
55.	9.	Nevezetes, érdekes sorozatok	természetes számok	számsor, számsorozat	összefüggéskeresés	természetismeret, földrajz
56.	10.	Szabályjátékok a koordináta-rendszerben	sorozat fogalma, koordináta-rendszerben történő tájékozódás	négyzetszámok, háromszögszámok	rajz, összefüggéskeresés	geometria, biológia
57.	11.	Szabályjátékok a koordináta-rendszerben	sorozat fogalma, koordináta-rendszerben történő tájékozódás	négyzetszámok, háromszögszámok	rajz, összefüggéskeresés, VIII., IX., XI. mellékletek	geometria, biológia
58.	12.	Dolgozatírás				
59.	13.	Dolgozatjavítás				

5. Törtek, tizedestörtek

Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz
60.	1.	Osztzkodás	a rész fogalma	törtrészek kifejezése,	megfigyeltetés, csokoládé, sajt,	

				nevező, számláló	torta, színesrúd, számegeyenes, VI., X. melléklet, <i>program</i>	
61.	2.	Törtek másképpen	a rész fogalma		megfigyeltetés, csokoládé, sajt, torta, színesrúd, számegeyenes, VI., X. melléklet, <i>program</i>	
62.	3.	Ki evett többet? törtek összehasonlítása, második, harmadik látogatás		közös nevező	megfigyeltetés, csokoládé, sajt, torta, színesrúd, számegeyenes, VI., X. melléklet, <i>program</i>	
63.	4.	Ki evett többet? törtek összehasonlítása, második, harmadik látogatás		bővítés, egyszerűsítés	megfigyeltetés, csokoládé, sajt, torta, színesrúd, számegeyenes, VI., X. melléklet, <i>program</i>	
64.	5.	Ki evett többet?		a tört kétféle értelmezése	megfigyeltetés, csokoládé, sajt, torta, színesrúd, számegeyenes	
65.	6.	Törtek összeadása			megfigyeltetés, csokoládé, sajt, torta, színesrúd, számegeyenes, VI., X. melléklet	
66.	7.	Törtek kivonása		közös nevező	megfigyeltetés, csokoládé, sajt, torta, színesrúd, számegeyenes, VI., X. melléklet	
67.	8.	Egyre több tört		közös nevező		

68.	9.	Többször tört		közös nevező		
69.	10.	Osztás tovább			megfigyeltetés, számegyenes, helyiérték- táblázat, VI. melléklet, <i>program</i>	
70.	11.	Dolgozatírás				
71.	12.	Dolgozatjavítás				
72.	13.	Tizedestörtek. Hogyan írjuk, hogyan olvassuk?	mértékegys égváltás, tizedestört		megfigyeltetés, számegyenes, helyiértéktáblá zat, helyiértéktáblá zat bővítése	
73.	14.	Tizedestörtek összeadása, kivonása		a műveletek algoritmizálás a	megfigyeltetés, számegyenes, helyiértéktáblá zat	
74.	15.	Tizedestörtek összehasonlítása, kerekítése			megfigyeltetés, számegyenes, helyiértéktáblá zat, <i>program</i>	
75.	16.	Tizedestört szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ...	osztás, szorzás 10 hatványaiva 1	a tizedestör- tekkal végzett osztás, szorzás előkészítése	megfigyeltetés, számegyenes, helyiértéktáblá zat	
76.	17.	Tizedestörtek szorzása termé- szetesszámmal		a tizedestör- tekkal végzett osztás, szorzás előkészítése	megfigyeltetés, számegyenes, helyiértéktáblá zat	
77.	18.	Tizedestörtek osztása termé- szetesszámmal		a tizedestör- tekkal végzett osztás, szorzás előkészítése	megfigyeltetés, számegyenes, helyiértéktáblá zat	
78.	19.	Gyakorlás				
79.	20.	Dolgozatírás				
80.	21.	Dolgozatjavítás				

6. Mérések

Óras zám	Té má n bel ül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegysége k	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódá s más tantárgyakh oz
81.	1.	Mérések	egész számok, törtek			

82.	2.	Mértékegységek	egész számok, törtek	alapegység, előtag	<i>program</i>	történelem
83.	3.	A hosszúság mérése	egész számok, törtek, közelítő érték		mérőszalag, vonalzó, <i>program</i>	
84.	4.	A testek tömegének mérése	egész számok, törtek		mérleg	
85.	5.	Az idő mérése	egész számok, törtek		óra, <i>program</i>	földrajz
86.	6.	Dolgozatírás				
87.	7.	Dolgozatjavítás				

7. Statisztika

Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz
88.	1.	Bevezetés a statisztikába	táblázat	számsokaság, adatsokaság	adatgyűjtés, adatok rendezése, táblázat készítése	természetismeret, nyelvek
89.	2.	A táblázat használata				
90.	3.	Táblázatok, grafikonok	koordináta-rendszer	grafikon, táblázat	rajz, táblázat értelmezése, <i>program</i>	földrajz, biológia
91.	4.	Táblázatok, grafikonok	koordináta-rendszer	grafikon, táblázat	rajz, táblázat értelmezése, <i>program</i>	földrajz, biológia
92.	5.	Az oszlopdiagram használata	adatok, adatsokaság, grafikon	oszlopdiagram	adatgyűjtés, adatok rendezése, <i>program</i>	földrajz, köznapi ismeretek
93.	6.	Készítsünk oszlopdiagramot	oszlopdiagram, táblázat		adatgyűjtés, adatok rendezése, táblázatból oszlopdiagram készítése	természetismeret, magyar nyelvtan
94.	7.	Gyakorlás				
95.	8.	Az átlag fogalma	táblázat	átlag, számtani közép	műveletek a tanult számok körében	hétköznapi élet, sport
96.	9.	Az átlag	átlag,	átlag	grafikon,	természetis-

		tulajdonságai	számegegyenes	nagyságviszonya a megadott számokhoz képest, átlagtól való eltérés	táblázat, oszlopdiagram használata, számokkal végzett műveletek	meret, sport, hétköznapi ismeretek
97.	10.	Gyakoroljunk	átlag tulajdonságai	átlag nagyságviszonya a megadott számokhoz képest, átlagtól való eltérés	grafikon, táblázat, oszlopdiagram használata, számokkal végzett műveletek	természetiismeret, sport, hétköznapi ismeretek
98.	11.	Dolgozatírás				
99.	12.	Dolgozatjavítás				

8. Geometria

Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz
100.	1.	Merőleges egyenesek, párhuzamos egyenesek		párhuzamos egyenesek távolsága	vonalzók, térkép	földrajz
101.	2.	Téglatest, kocka	téglatest, kocka	egybevágó, lapátló, testátló	dobozok, olló	
102.	3.	Párhuzamos és merőleges síkok. Kitérő egyenesek		kitérő egyenespár		
103.	4.	Gyakorlás				
104.	5.	Síkidomok, sokszögek	háromszög, négyszög	konvex, konkáv, szár, alap	papír, olló	
105.	6.	Kör, gömb	kör, gömb	középpont, sugár, átmérő, körív, körszelet, körcikk	vonalzó, körző	magyar nyelv
106.	7.	Szakaszfelező merőleges			vonalzó, körző, színes ceruza, <i>program</i>	nyelv, földrajz
107.	8.	Szerkesztések		euklideszi szerkesztés, vázlat	vonalzó, körző, <i>program</i>	testnevelés, földrajz
108.	9.	Szerkesztések		euklideszi szerkesztés, vázlat	vonalzó, körző, <i>program</i>	

109.	10.	A szög fogalma	félegyenes	tartomány, csúcs, szár	vonalzó, körző, szögmérő, <i>program</i>	történele m
110.	11.	A szögek mérése		nullszög, hegyes, egyenes, tompá, homorú, teljes szög; szögpárok	vonalzó, körző, szögmérő, <i>program</i>	nyelv
111.	12.	Gyakorlás				
112.	13.	Dolgozatírás				
113.	14.	Dolgozatjavítás				
114.	15.	A téglalap és a négyzet kerülete	hosszúság mértékegys égek	$k=2(a+b)$	mérőszalag	
115.	16.	A terület mérése			spárta, <i>program</i>	történele m
116.	17.	A téglalap és a négyzet területe	szövegértés, mértékegys égek	$t=ab$		földrajz
117.	18.	A téglalapot és a kocka felszíne		$A=2(ab+ac+bc)$	olló	
118.	19.	Számolás, a terület mértékegységeinek használata				
119.	20.	A térfogat mérése			méterrud	
120.	21.	A téglalapot és a kocka térfogat	mértékegys égek	$V=abc$		
121.	22.	Számolás, a térfogat mértékegységeinek használata			<i>program</i>	
122.	23.	Dolgozatírás				
123.	24.	Dolgozatjavítás				
124.	25.	A geometriából tanultak áttekintése			<i>program</i>	
125.	26.	Témazáró dolgozat				
126.	27.	A témazáró dolgozat javítása				

9. Arányosság

Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz

	ül					
127.	1.	Arányosságok	műveletek számokkal		következtetés, önálló problémamegoldás, <i>program</i>	
128.	2.	Nem arányosan változó mennyiségek	műveletek számokkal		értő-elemző olvasás, műveletek tanult számokkal, <i>program</i>	
129.	3.	Összetett arányos következtetések	műveletek számokkal		értő-elemző olvasás, műveletek tanult számokkal	
130.	4.	Mértékegységváltások még egyszer	mérőszám, mértékegység, mértékegység átváltása, szorzás, osztás 10 hatványaival		átváltások, összehasonlítás adott mennyiség különböző mértékegységei között, <i>program</i>	
131.	5.	Mértékegységváltások még egyszer	mérőszám, mértékegység, mértékegység átváltása, szorzás, osztás 10 hatványaival		átváltások, összehasonlítás adott mennyiség különböző mértékegységei között, <i>program</i>	

10. Nyitott mondatok

Óraszám	Témán belül	Lecke címe	Szükséges ismétlés	Új fogalma, képletek, mértékegységek	Eszközök, ajánlott tevékenység	Kapcsolódás más tantárgyakhoz
132.	1.	Nyitott mondatok		nyitott mondat, igazsághalmaz, alaphalmaz	próbaálgatás	magyar nyelvtan
133.	2.	Egyenletek. A próbálgatás	műveletek sorrendje	egyenlet	próbaálgatás, következtetés,	

		módszere			ellenőrzés	
134.	3.	A következtetés módszere	műveletek sorrendje, zárójel használata	lebontogatás módszere	szövegértő olvasás, folyamatábra értelmezése, ellenőrzés, <i>program</i>	
135.	4.	Gyakoroljuk az egyenletmegoldást			lebontogatás alkalmazása, ellenőrzés	
136.	5.	Összefoglalás				
137.	6.	Dolgozatírás				
138.	7.	Dolgozatjavítás				